



Gedragcode integriteit raadsleden gemeente Weert 2016

CURSIEF: WIJZIGINGEN TEN OPZICHTE VAN DE MODEL-GEDRAGSCODE (WERKEXEMPLAAR)

De raad van de gemeente Weert;

Gelezen het voorstel van het fractievoorzittersoverleg van 29 juni 2016;
gezien het advies van de raadscommissie Bedrijfsvoering en Inwoners van 12 juli 2016;
gelet op artikel 15, derde lid, van de Gemeentewet;

Besluit vast te stellen de Gedragcode integriteit raadsleden gemeente Weert 2016.

Paragraaf 1. Algemene bepalingen

Artikel 1.1 Toepassingsbereik gedragcode

1. Deze gedragcode geldt voor de raadsleden maar richt zich ook tot de bestuursorganen.
2. *Deze gedragcode is van overeenkomstige toepassing op leden van gemeentelijke commissies in de zin van de artikelen 82, 83 en 84 van de Gemeentewet, niet zijnde raadsleden, bestuurders dan wel ambtenaren. Waar wordt gesproken over raadsleden worden derhalve tevens de leden van deze commissies bedoeld.*

Artikel 1.2 Openbaarheid code

Deze gedragcode is openbaar en via internet beschikbaar.

Artikel 1.3 Kernwaarden

1. *De gedragcode is het uitgangspunt voor de verwachtingen omtrent het optreden van de raadsleden.*
2. *Deze gedragcode hanteert de volgende kernwaarden voor het handelen van raadsleden:*
 - *Openheid en integriteit*
Het raadslid is open en integer en maakt duidelijk wat hij daaronder verstaat. Het handelen van een raadslid is transparant, opdat optimale verantwoording mogelijk is en de controlerende organen volledig inzicht hebben in het handelen van het raadslid en zijn

beweegredenen daarbij. Het raadslid geeft in zijn gedrag het goede voorbeeld, zowel binnen de organisatie als daarbuiten.

- Participatie
Het raadslid weet wat er leeft in de maatschappij en laat zien wat hij daarmee doet.
 - Behoorlijke contacten met burgers
Het raadslid zorgt ervoor dat hijzelf en de organisatie zich behoorlijk gedragen in contacten met burgers.
 - Doelgerichtheid en doelmatigheid
Het raadslid maakt de doelen van de gemeente bekend en neemt de beslissingen en maatregelen die nodig zijn om de gestelde doelen te behalen.
 - Legitimiteit
Het raadslid neemt de beslissingen en maatregelen die hij mag nemen en die in overeenstemming zijn met geldende wet- en regelgeving. De beslissingen zijn te rechtvaardigen.
 - Lerend en zelfreinigend vermogen en verantwoording
Het raadslid verbetert zijn prestaties en is bereid zich regelmatig en ruimhartig jegens de omgeving te verantwoorden.
 - Belangenverstremgeling
Een raadslid voorkomt, dat er door het verrichten van nevenwerkzaamheden vermenging optreedt van het publieke belang met het persoonlijk belang van het raadslid of dat van derden, waarmee het raadslid banden heeft, waardoor een zuiver en objectief besluiten of handelen in het publieke belang niet langer is gewaarborgd.
 - Betrouwbaarheid
Op een raadslid moet men kunnen rekenen. Een raadslid houdt zich aan zijn afspraken. Kennis, informatie en invloed, waarover hij uit hoofde van zijn functie beschikt, wendt hij uitsluitend aan voor het doel waarvoor die zijn gegeven.
 - Dienstbaarheid
Het handelen van een raadslid is altijd en volledig gericht op het belang van de gemeente en op de organisaties en burgers die daar onderdeel van uit maken.
 - Functionaliteit
Het handelen van een raadslid heeft een herkenbaar verband met de functie die hij vervult in het bestuur.
 - Onafhankelijkheid
Het handelen van een raadslid wordt gekenmerkt door onafhankelijkheid, dat wil zeggen dat geen vermenging optreedt met oneigenlijke belangen en dat ook iedere schijn van een dergelijke vermenging wordt vermeden.
 - Zorgvuldigheid
Het handelen van een raadslid is zodanig dat alle organisaties en burgers op gelijke wijze en met respect worden bejegend en dat belangen van partijen op correcte wijze worden afgewogen.
3. Een raadslid onthoudt zich van al hetgeen het aanzien van het raadslidmaatschap, de raad of de gemeente schaadt. De raadsleden zijn aanspreekbaar op de naleving van de gedragscode. Raadsleden spreken elkaar aan op ongewenst gedrag.

Paragraaf 2. Voorkomen van belangenverstrengeling

Artikel 2.1 Financiële belangen

1. *Een raadslid doet opgave van zijn relevante financiële en zakelijke belangen (bijvoorbeeld aandelen, opties en derivaten) in ondernemingen en organisaties, waarmee de gemeente zaken doet of waarin de gemeente een belang heeft.*
2. *Bij privaat-publieke samenwerkingsrelaties voorkomt het raadslid (de schijn van) bevoordeling in strijd met eerlijke concurrentieverhoudingen.*
3. *Een raadslid, dat familie- of vriendschapsbetrekkingen of anderszins persoonlijke betrekkingen heeft met een aanbieder van diensten aan de gemeente, onthoudt zich van deelname aan de besluitvorming over de betreffende opdracht.*

Artikel 2.2 Draaideurconstructie

Een oud-raadslid wordt het eerste jaar na de beëindiging van zijn raadslidmaatschap uitgesloten van het tegen beloning verrichten van werkzaamheden voor de gemeente.

Artikel 2.3 Nevenfuncties

1. *Een raadslid vervult geen nevenfuncties die een structureel risico vormen voor een integrale invulling van het raadslidmaatschap.*
2. *Het raadslid levert de griffier de informatie aan over de (neven)functies die openbaar gemaakt moeten worden bij aanvang van het raadslidmaatschap. Als gaande het lidmaatschap nieuwe (neven)functies aanvaard worden of de omstandigheden met betrekking tot bestaande (neven)functies wijzigen, wordt de informatie die hierop betrekking heeft binnen één week aangeleverd bij de griffier.*
3. *De informatie betreft in ieder geval:*
 - a. *de omschrijving van de (neven)functie;*
 - b. *de organisatie voor wie de (neven)functie wordt verricht;*
 - c. *of het al dan niet een (neven)functie betreft uit hoofde van het raadslidmaatschap;*
 - d. *of de (neven)functie bezoldigd of onbezoldigd is.*
3. *De griffier legt hiervoor een register aan en beheert dit register. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.*

Paragraaf 3. Informatie

Artikel 3.1 Zorgvuldigheid

Het raadslid gaat zorgvuldig en correct om met informatie waarover hij uit hoofde van zijn ambt beschikt en zorgt ervoor dat vertrouwelijke en geheime informatie waarover hij beschikt veilig wordt bewaard. Vertrouwelijke en geheime informatie verstrekt hij niet aan derden.

Artikel 3.2 Eigen bate

Het raadslid maakt niet ten eigen bate of ten bate van derden gebruik van in de uitoefening van het ambt verkregen niet-openbare informatie.

Paragraaf 4. Omgang met geschenken en uitnodigingen

Artikel 4.1 Geschenken

1. Een raadslid accepteert geen geschenken, faciliteiten en diensten als zijn onafhankelijke positie hierdoor kan worden beïnvloed.
2. Onverminderd het eerste lid kan het raadslid incidentele geschenken die een geschatte waarde van ten hoogste € 50,- vertegenwoordigen behouden.
3. Geschenken die het raadslid uit hoofde van zijn ambt ontvangt en die een geschatte waarde van meer dan € 50,- vertegenwoordigen worden, als zij niet worden teruggestuurd, eigendom van de gemeente.
4. De griffier legt een register aan van de geschenken met een geschatte waarde van meer dan € 50,-. In het register is aangegeven welke bestemming de gemeente hieraan heeft gegeven. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.
5. Geschenken worden niet op het huisadres ontvangen.

Artikel 4.2 Lunches, diners, recepties

1. *Een raadslid accepteert uitnodigingen voor lunches, diners, recepties of andere uitnodigingen, die door anderen dan de gemeente georganiseerd en betaald worden, alleen als:*
 - a. *dat behoort tot de uitoefening van het raadswerk;*
 - b. *de aanwezigheid kan worden beschouwd als functioneel (protocolaire taken, formele vertegenwoordiging van de gemeente, uitnodiging met beschreven doel omtrent de gewenstheid van de aanwezigheid);*
 - c. *het aanvaarden van de uitnodiging niet geacht kan worden het raadslid in de uitoefening van zijn raadslidmaatschap te beïnvloeden.*
2. *Deelname wordt besproken in het fractievoorzittersoverleg.*

Artikel 4.3 Excursies, evenementen en buitenlandse reizen

1. *Een raadslid dat het voornemen heeft deel te nemen aan een excursie, evenement of buitenlandse reis voor rekening van anderen dan de gemeente legt dit ter bespreking voor aan het fractievoorzittersoverleg.*
2. *Het gemeentelijk belang gerelateerd aan het doel van het bezoek is doorslaggevend voor de bespreking. Getoetst wordt of er een tegenprestatie wordt verwacht en of het risico van belangenverstremming ontstaat.*
3. *Het raadslid maakt de excursie, het evenement of de buitenlandse reis waaraan hij voor rekening van anderen dan de gemeente heeft deelgenomen openbaar binnen twee weken nadat deze hebben plaatsgevonden. Daarbij wordt ook openbaar gemaakt wie deze kosten voor zijn rekening heeft genomen.*
4. *De griffier zorgt voor de openbaarmaking als bedoeld in lid 3 in een register van de excursie, het evenement of de buitenlandse reis waaraan raadsleden hebben deelgenomen. De griffier beheert dit register. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.*

Paragraaf 5. Gebruik van voorzieningen van de gemeente

Artikel 5.1 Administratie uitgaven

1. Het bestuursorgaan richt de financiële en administratieve organisatie zodanig in dat er een getrouw beeld mogelijk is van de juistheid en rechtmatigheid van de uitgaven en hanteert heldere procedures over de wijze waarop functionele uitgaven rechtstreeks in rekening worden gebracht of kunnen worden gedeclareerd bij de gemeente.
2. Het raadslid verantwoordt zich over zijn gebruik van de voorzieningen volgens de in het kader van het eerste lid vastgelegde regels en procedures.

Artikel 5.2 Declareren

Een raadslid declareert geen kosten die reeds op andere wijze worden vergoed.

Artikel 5.3 Eigen bate

Gebruik van voorzieningen en eigendommen van de gemeente ten eigen bate of ten bate van derden is niet toegestaan, tenzij hier andere afspraken over gemaakt zijn.

Paragraaf 6. Uitvoering gedragscode

Artikel 6.1 Interpretatie en naleving

1. De gemeenteraad bevordert de eenduidige interpretatie *en naleving* van deze gedragscode.
2. *In gevallen waarin de gedragscode niet voorziet of waarin de toepassing niet eenduidig is vindt afstemming plaats in het fractievoorzittersoverleg.*

Artikel 6.2 Protocol

1. Op voorstel van de burgemeester maakt de gemeenteraad in ieder geval afspraken over:
 - a. de periodieke bespreking van het onderwerp integriteit in het algemeen en van de gedragscode in het bijzonder;
 - b. de aanwijzing van contactpersonen of aanspreekpunten integriteit;
 - c. de processtappen die worden gevolgd ingeval van een vermoeden van een integriteitsschending door een politieke ambtsdrager van de gemeente.
2. De afspraken, bedoeld in het eerste lid, maken deel uit van deze gedragscode.

Paragraaf 7. Citeertitel en inwerkingtreding

Artikel 7.1 Intrekking oude regeling

De "Gedragscode Bestuurlijke Integriteit voor de leden van de raad en de commissieleden-niet-raadsleden van de gemeente Weert", vastgesteld bij besluit van de raad van de gemeente Weert d.d. 30 oktober 2003, wordt ingetrokken.

Artikel 7.2 Inwerkingtreding

Deze gedragscode treedt in werking op de dag volgende op die van de bekendmaking van dit besluit.

Artikel 7.3 Citeertitel

Deze gedragscode wordt aangehaald als: Gedragscode integriteit raadsleden gemeente Weert 2016.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Weert in zijn vergadering van 20 juli 2016.

De griffier,

De voorzitter,

M.H.R.M. Wolfs-Corten

A.A.M.M. Heijmans

ALGEMENE TOELICHTING

Goed bestuur is integer bestuur. Daarmee is integriteit niet alleen een verantwoordelijkheid van de individuele politieke ambtsdragers, maar een gezamenlijk belang dat de hele organisatie en het hele bestuur in al zijn geledingen aangaat. De gedragscode richt zich daarom zowel tot de individuele politieke ambtsdragers als tot de bestuursorganen. Ons democratische systeem en de democratische processen kunnen niet zonder integer functionerende organen en functionarissen.

Integriteit van politieke ambtsdragers verwijst naar de zorgvuldigheid die politieke ambtsdragers moeten betrachten bij het invullen van hun rol in de democratische rechtsstaat. Dat betekent de verantwoordelijkheid nemen die met de functie samenhangt en bereid zijn verantwoording af te leggen, aan collega-bestuurders en/of (leden van) de volksvertegenwoordiging en bovenal aan de burger. In de democratische rechtsstaat dient eenieder zich te houden aan de wetten en regels die op democratische wijze zijn vastgesteld. Dat geldt zeker voor de politieke ambtsdragers die (mede)verantwoordelijk zijn voor de totstandkoming van die wetten en regels. Zonder dat zal het vertrouwen in de democratische rechtsstaat worden ondermijnd en het draagvlak voor de naleving van de wetten en regels verdwijnen. Een betrouwbare overheid is van eminent belang.

Vertrekpunt voor de politieke ambtsdrager is de eed of gelofte die de politieke ambtsdrager bij de ambtsaanvaarding aflegt.

Integriteit is niet alleen een kwestie van regels, maar ziet ook op de onderlinge omgangsvormen. Een respectvolle omgang met burgers en organisaties, tussen politieke ambtsdragers onderling en tussen politieke ambtsdragers en medewerkers, met behoud van eigen politieke inhoud en stijl, is van groot belang. Dat geldt niet alleen tijdens vergaderingen en bijeenkomsten, maar ook in persoonlijke contacten en bij het gebruik van sociale media.

De volksvertegenwoordiging stelt zowel voor de eigen leden als voor de dagelijkse bestuurders (de burgemeester en de wethouders) een gedragscode vast. Dat is zo vastgelegd in de Gemeentewet. *In onderhavige gedragscode is aanvullend hierop bepaald dat deze van overeenkomstige toepassing is op leden van commissies in de zin van de artikelen 82, 83 en 84 Gemeentewet.*

De gedragscode is richtsnoer voor het handelen van individuele politieke ambtsdragers en heeft tot doel hen te ondersteunen bij de invulling van hun verantwoordelijkheid voor de integriteit van het openbaar bestuur. Voor de twee groepen van politieke ambtsdragers (volksvertegenwoordigers en dagelijkse bestuurders) is er een afzonderlijke gedragscode. Onderhavige gedragscode heeft betrekking op de volksvertegenwoordigers: raadsleden. *De gedragscode is van overeenkomstige toepassing verklaard op leden van gemeentelijke commissies op grond van de artikelen 82, 83 en 84 Gemeentewet.* Veel bepalingen zijn voor de volksvertegenwoordigers en de dagelijkse bestuurders gelijk. Er zijn ook verschillen. Die hebben te maken met de staatsrechtelijke posities en met de voor hen geldende wettelijke (integriteits-) regels. De gemeenteraad is een politiek orgaan. In de volksvertegenwoordigingen worden specifieke of (partij-)politieke belangen ingebracht voor het algemeen belang van de gemeente. Deze politieke ambtsdragers krijgen het

mandaat van hun kiezers en de gedragscode dient de vervulling van het kiezersmandaat te ondersteunen.

Het handelen van het dagelijks bestuur en van de bestuurders staat ten dienste van de gemeente. De ambtsdragers aan wie en de organen waaraan het dagelijks bestuur is opgedragen, zijn over hun bestuurlijke handelen en over hun functioneren verantwoording schuldig aan de volksvertegenwoordigende organen. Aan het dagelijks bestuur en de bestuurders worden ook in de gedragscode bijzondere eisen gesteld om optimale openheid en controleerbaarheid mogelijk te maken.

De integriteitsregels voor volksvertegenwoordigers en bestuurders staan in de Gemeentewet. De gedragscode kan uitsluitend als aanvulling en concretisering daarvan worden beschouwd. De code bevat gedragsnormen en regels over procedures die de transparantie van het handelen van politieke ambtsdragers evenals van de besluitvorming over en de naleving van de normen vergroten. Hij vormt een beoordelingskader en leidraad bij twijfel, vragen en discussies. De regels worden in gezamenlijk debat vastgesteld door de politieke ambtsdragers zelf. De code heeft echter nadrukkelijk geen juridische status. Gedragscodes kennen ook geen formele sancties. Het zijn interne regelingen, waardoor er geen sprake is van een juridisch bindende normering. Dat heeft als consequentie dat overtreding van de gedragscodes geen onrechtmatigheid tot gevolg kan hebben. De kernwaarden en normen verwoord in de gedragscodes zijn op schrift gestelde sociaal-politieke en morele afspraken en procedures ter uitwerking van wettelijke integriteitsnormen waaraan bestuurders en volksvertegenwoordigers worden geacht zich te houden. Indien dat niet het geval is kunnen zij door hun collega's daarop worden aangesproken. Gedragscodes dienen als zelfbinding en als controle-instrument, maar mogen niet verder reiken dan de wettelijke regels. Een gedragscode is dus niet vrijblijvend. De volksvertegenwoordigers kunnen erop worden aangesproken en zij dienen zich over de naleving ervan te verantwoorden. Het niet naleven van de gedragscode kan dus wel onderdeel worden van politiek debat en politieke gevolgen hebben.

Integriteit is een thema dat betekenis krijgt in het handelen. Een integriteitsbeleid dat alleen op papier bestaat is slechts een dode letter. Daarom moet het handelen van politieke ambtsdragers regelmatig onderwerp van gesprek zijn, juist ook onderling, en ook daarbij geeft de gedragscode ondersteuning. De code en de voorgestelde registraties zijn instrumenten. Integriteit is uiteindelijk niet in regels te vangen. In de woorden van de schrijver C.S. Lewis gaat het om 'doing the right thing, even when no one is watching'. Integer handelen kan alleen in een cultuur en organisatie waar ook de andere waarden van goed bestuur worden nagestreefd.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Paragraaf 1. Algemene bepalingen

In deze paragraaf wordt de reikwijdte van de gedragscode aangegeven en worden de kernwaarden benoemd die de achtergrond vormen en de toetssteen zijn voor de gedragscode. Gedragingen dienen toets aan de kernbegrippen te kunnen doorstaan. De kernbegrippen bestaan enerzijds uit de kernwaarden voor goed openbaar bestuur uit de Nederlandse Code voor Goed Openbaar Bestuur (23 juni 2009). Integriteit wordt hierin in één adem genoemd met openheid. 'Openheid en integriteit': "het bestuur is open en integer en maakt duidelijk wat het daaronder verstaat." De wetgeving (en de gedragscode in aanvulling hierop) bevat diverse voorschriften inzake openheid met het oog op de integriteit. Die voorschriften hebben betrekking op openbaarmaking van nevenfuncties en/of neveninkomsten, van geschenken, buitenlandse reizen, excursies en evenementen. De registraties in de codes zijn bedoeld om de transparantie te bevorderen die belangenverstremgeling en onverantwoord en/of onjuist gebruik van publieke middelen door politieke ambtsdragers moet tegengaan. De politieke ambtsdrager is primair zelf verantwoordelijk voor zijn integriteit en hij zal zich daar in alle openheid over moeten verantwoorden.

De Nederlandse Code voor Goed Openbaar Bestuur bevat basale beginselen van goed openbaar bestuur en is een informeel instrument dat een beroep doet op de eigen verantwoordelijkheid van besturen van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk om gewetensvol invulling te geven aan hun taken en verantwoordelijkheden in het openbaar bestuur. De Code bevat geen juridisch afdwingbare normen. De Nederlandse Code voor Goed Openbaar Bestuur verbindt openheid en integriteit met de kernwaarden participatie, behoorlijke contacten met burgers, doelgerichtheid en doelmatigheid, legitimiteit, lerend en zelfreinigend vermogen en verantwoording. Al deze kernwaarden maken onderdeel uit van onderhavige gedragscode.

De model-gedragscode verwijst alleen naar deze beginselen. Het is duidelijker ze in de gedragscode op te nemen, omdat zij de kern van het handelen van raadsleden betreffen.

Anderzijds bestaan de kernbegrippen voor bestuurlijke integriteit uit de begrippen die in de Weerter gedragscode bestuurlijke integriteit uit 2003 reeds verwoord stonden. Ook deze worden door de raad onderschreven. Dat zijn: openheid, voorkomen van belangenverstremgeling, betrouwbaarheid, dienstbaarheid, functionaliteit, onafhankelijkheid, zorgvuldigheid.

Paragraaf 2. Voorkomen van belangenverstremgeling

Wettelijk kader

Afleggen eed of belofte

Artikel 14 van de Gemeentewet

Alvorens hun functie te kunnen uitoefenen leggen de raadsleden in de vergadering, in handen van de voorzitter, de volgende eed (verklaring en belofte) af: "Ik zweer (verklaar) dat ik om tot raadslid te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer (verklaar en beloof) dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of

zal aannemen. Ik zweer (beloof) dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als raadslid naar eer en geweten zal vervullen.”.

Persoonlijke belangen

Artikel 28 van de Gemeentewet

Een lid van een volksvertegenwoordiging neemt niet deel aan de stemming over

- een aangelegenheid die hem rechtstreeks of middellijk persoonlijk aangaat of waarbij hij als vertegenwoordiger is betrokken;
- de vaststelling of goedkeuring der rekening van een lichaam waaraan hij rekenplichtig is of tot welks bestuur hij hoort.

Artikel 2:4, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht

Het bestuursorgaan waakt ertegen dat tot het bestuursorgaan behorende of daarvoor werkzame personen die een persoonlijk belang bij een besluit hebben, de besluitvorming beïnvloeden.

Incompatibiliteiten en nevenfuncties

Artikel 15, eerste en tweede lid, van de Gemeentewet

Verboden overeenkomsten/handelingen: volksvertegenwoordigers mogen in geschillen, waar de gemeente(bestuur) partij is, niet als advocaat, adviseur of gemachtigde werkzaam zijn. Zij mogen bepaalde overeenkomsten, waar de gemeente bij betrokken is, niet rechtstreeks of middellijk aangaan. Van verboden overeenkomsten kan ontheffing worden verleend. Deze ontheffing moet vooraf worden aangevraagd bij het college van Gedeputeerde Staten.

Op overtreding staat uiteindelijk de sanctie van schorsing en vervallenverklaring van het lidmaatschap van de volksvertegenwoordiging (artikelen X7, X7a en X8 van de Kieswet).

Artikel 13 van de Gemeentewet

Onverenigbaarheid van functies: het zijn van volksvertegenwoordiger sluit het hebben van een aantal andere functies uit. Dat leidt er uiteindelijk toe dat betrokkene ophoudt lid te zijn van de volksvertegenwoordiging (artikel X1 van de Kieswet).

Artikel 12 van de Gemeentewet

Openbaarmaking nevenfuncties: volksvertegenwoordigers maken openbaar welke nevenfuncties zij vervullen. De lijst met nevenfuncties ligt ter inzage op het gemeentehuis.

Artikel 2.1 Financiële belangen

De huidige modelgedragscode van de VNG bevat geen bepaling meer over het melden van financiële belangen. Voorheen was dit in modelcodes wel het geval. De VNG motiveert niet waarom deze bepaling is vervallen. De "Handreiking integriteit van politiek ambtsdragers bij gemeenten, provincies en waterschappen" van de VNG, IPO, UvW en BZK van maart 2016 gaat hier wel op in.

Belangenverstremgeling ligt op de loer als een politiek ambtsdrager financiële belangen heeft bij organisaties of ondernemingen die een relatie met de gemeente hebben of kunnen krijgen en waarover de gemeente besluiten neemt. Voorbeelden zijn besluiten over bijvoorbeeld

aanbesteding, subsidieverstrekking, steunverlening, verstrekking van leningen en verlening van advies- en onderzoeksopdrachten. Politiek ambtsdragers zouden in de verleiding kunnen komen om zich bij het nemen van functionele beslissingen mede te laten leiden door persoonlijk financieel belang.

Het begrip 'financieel belang' moet ruim worden opgevat. Een deelneming in een bedrijf of onderneming valt er uiteraard onder, maar ook het bezit van effecten, onroerend goed of een vorderingsrecht. Zulke financiële belangen kunnen een rol gaan spelen bij besluiten over bijvoorbeeld bestemmingsplannen of grondverkoop. Ook negatieve financiële belangen, zoals schulden uit hypothecaire vorderingen, kunnen in verband met mogelijke belangenverstrengeling relevant zijn. Een vorderingsrecht van een organisatie of ondernemer op een politiek ambtsdrager kan worden gerangschikt onder 'financieel belang', zij het van de omgekeerde orde. Waakzaamheid is geboden als er sprake is van bezit van bouwgrond en het aankopen van grond of onroerend goed door politiek ambtsdragers.

Zorgvuldigheid, openheid en controleerbaarheid zijn hier sleutelwoorden. Het melden van financiële belangen - voor bestuurders in het dagelijks bestuur, voor volksvertegenwoordigers in het algemeen bestuur - is wettelijk niet verplicht. Wel is in het kader van de afspraken in de Modelaanpak basisnormen integriteit destijds als basisnorm vastgesteld dat er een regeling nodig is om financiële belangen van politieke ambtsdragers te melden. De Modelaanpak geeft daarbij aan dat het in de rede ligt dat een regeling voor de melding van financiële belangen wordt toegesneden op de aard van de functie of van het ambt. Een dergelijke regeling vereist een wettelijke grondslag, zoals die momenteel wel voor ambtenaren geldt. Veel gemeenten, provincies en waterschappen leggen in de gedragscode afspraken vast met betrekking tot de opgave, registratie en eventuele openbaarmaking van relevante financiële belangen van de bestuurders. Veelal wordt dit dan toegespitst op financiële belangen in ondernemingen en organisaties waarmee de gemeente zakelijke betrekkingen onderhoudt. Uitvoering gebeurt veelal via interne melding en registratie. Het gaat dan om een norm of afspraak waar bestuurders, gemeente, provincie of waterschap zichzelf aan binden.

In de praktijk blijkt dat integriteitsincidenten zich vaak voordoen in het domein van de ruimtelijke ordening en grond- en bouwzaken. Daarom is het raadzaam om niet alleen actueel grondbezit te melden, maar ook voorgenomen vastgoedtransacties.

In een brief van de Minister-President aan de Voorzitter van de Tweede Kamer d.d. 26 oktober 2012 wordt ingegaan op financiële en zakelijke belangen van aantredende bewindspersonen (ministers en staatssecretarissen). Regel is dat een kandidaat-bewindspersoon, waar sprake is van relevante financiële of zakelijke belangen, hetzij volledig afstand daarvan doet, hetzij een regeling treft waarbij hij de zeggenschapsrechten gedurende zijn bewindstermijn niet uitoefent. De grens van relevante financiële en zakelijke belangen wordt gelegd bij die belangen waarover de kandidaat-bewindspersoon persoonlijk (mede) zeggenschap heeft. Dergelijke belangen van zijn partner (in geval van huwelijk in gemeenschap van goederen) en minderjarige kinderen worden eveneens relevant geacht.

Over openbaarheid wordt opgemerkt dat dit een ondersteunend middel kan zijn om (de schijn van) belangenverstrengeling te voorkomen. Daarbij dient echter wel rekening te worden gehouden met de persoonlijke levenssfeer van bewindspersonen. Ook voor bewindspersonen zijn de inrichting van hun particuliere leven en vermogen aangelegenheden die in beginsel in de privésfeer moeten kunnen blijven zolang er geen concrete aanleiding is om te betwijfelen of deze aangelegenheden het publieke functioneren van de betreffende ambtsdrager beïnvloeden. Dat laat onverlet dat er na benoeming mededelingen kunnen worden gedaan van eventueel getroffen regelingen ten aanzien van onverenigbare financiële belangen.

Omdat wet- en regelgeving op het gebied van integriteit volstrekt onduidelijk zijn over de vraag hoe moet worden omgegaan met financiële belangen van raadsleden is in onderhavige gedragscode aansluiting gezocht bij bovenstaande uitgangspunten voor bewindspersonen. Het ambt van minister en staatssecretaris is echter van een geheel andere orde dan het ambt van raadslid. Ministers en staatssecretarissen vormen het dagelijks bestuur en hun ambt is tevens de hoofdfunctie. Raadsleden behoren tot het algemeen bestuur en het raadslidmaatschap wordt uitgeoefend naast een maatschappelijke loopbaan, waaruit het hoofdinkomen wordt gegenereerd. Om die reden neemt onderhavige gedragscode de landelijke regeling niet integraal over, maar bepaalt wel dat een raadslid relevante financiële of zakelijke belangen in ondernemingen en organisaties waarmee de gemeente zaken doet of waarin de gemeente een belang heeft meldt. Dit is mede gefundeerd op genoemde Model-aanpak basisnormen integriteit en de handreiking integriteit van VNG, IPO, UvW en BZK van maart 2016. Deze opgave is passief openbaar, d.w.z. wordt niet gepubliceerd, maar kan wel worden opgevraagd op grond van de Wet openbaarheid van bestuur. De gemeente betreft de gemelde financiële en zakelijke belangen bij de beoordeling van eventuele vermoedens van misstanden. Of een raadslid een belang beëindigt of op afstand zet en of hij deelneemt aan besluitvorming waarbij zijn belang betrokken is, behoort tot de verantwoordelijkheid van de volksvertegenwoordiger zelf.

Artikel 2.2 Draaideurconstructie

In de gedragscode is opgenomen dat raadsleden gedurende een periode van een jaar na hun zittingstermijn buiten een dienstverband om geen betaalde werkzaamheden voor de gemeente mogen verrichten. Deze regel is geschreven met het oog op oud-politici die (gaan) ondernemen en die dus opdrachten vervullen middels een contract. Raadsleden bouwen gedurende hun zittingstermijn veel kennis op over de gemeentelijke organisatie en ontwikkelingen die de gemeente aangaan. Als zij na deze periode (gaan) ondernemen en contracten willen aangaan met de gemeente Weert hebben zij een informatievoorsprong en treedt er dus oneerlijke concurrentie op ten aanzien van andere ondernemers; voormalig raadsleden profiteren daardoor van hun functie, hetgeen nadrukkelijk niet te bedoeling is. Minstens ontstaat de schijn dat zij hun raadslidmaatschap hebben gebruikt om (na hun zittingstermijn) opdrachten te verkrijgen van de gemeente Weert.

Artikel 2.3 Nevenfuncties

Het betreft een uitwerking van de wettelijke verplichting om nevenfuncties openbaar te maken. De informatie wordt neergelegd in een openbaar register. Het raadslid is verantwoordelijk voor de tijdige aanlevering van de informatie en voor de actualiteit daarvan.

Paragraaf 3. Informatie

Wettelijk kader

Informatieplicht

Artikel 169 van de Gemeentewet

Het college en elk van zijn leden zijn verplicht alle inlichtingen te geven die de volksvertegenwoordiging nodig heeft voor de uitoefening van zijn taak. Het betreft zowel een actieve als een passieve informatieplicht. Ook als individuele volksvertegenwoordigers informatie vragen zal die informatie aan de volksvertegenwoordiging moeten worden verstrekt.

De informatie kan alleen worden geweigerd als die in strijd is met het openbaar belang. Het Reglement van Orde voor de gemeenteraad kan bepalingen bevatten die betrekking hebben op informatieverstrekking en de omgang met informatie.

Geheimhouding

Artikel 2:5 van de Algemene wet bestuursrecht

Een ieder die is betrokken bij de uitvoering van de taak van een bestuursorgaan en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, en voor wie niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift ter zake van die gegevens een geheimhoudingsplicht geldt, is verplicht tot geheimhouding van die gegevens, behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem tot mededeling verplicht of uit zijn taak de noodzaak tot mededeling voortvloeit.

Artikelen 25, 55 en 86 van de Gemeentewet

Burgemeester en wethouders kunnen op grond van een belang, genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur, geheimhouding opleggen. Ook de burgemeester heeft die bevoegdheid. De geheimhoudingsplicht moet worden bevestigd door de volksvertegenwoordiging. Ook de gemeenteraad, onderscheidenlijk (de voorzitter van) een commissie kan geheimhouding opleggen.

Artikel 272 van de Wetboek van Strafrecht

Het schenden van de geheimhoudingsplicht is een misdrijf.

Artikel 3.1 Zorgvuldigheid

Het is belangrijk de juiste maatregelen te treffen om te voorkomen dat onbevoegden vertrouwelijke en/of geheime gegevens kunnen bezitten, raadplegen of beschadigen. *Raadsleden werken digitaal en ontvangen geen papieren stukken meer. Zij moeten zorgen voor een adequate beveiliging van de computer, smartphones e.d. met wachtwoorden en USB-sticks met informatie niet onbeheerd achterlaten. Ook zijn zij op grond van de Wet Meldplicht Datalekken verplicht melding te maken van het lekken van data. Vertrouwelijke en geheime informatie wordt door de*

gemeente alleen via het geheime kastje in de leeszaal aan raadsleden beschikbaar gesteld. Zij mogen hiervan geen kopieën of foto's maken. Alleen de vertrouwenscommissie ontvangt sommige niet-openbare stukken op papier op het huisadres, maar deze wordt na afloop van de aan de orde zijnde taak weer ingeleverd bij de griffier, die deze vernietigt.

Artikel 3.2 Eigen bate

Een raadslid beschikt vanuit zijn ambt over niet-openbare informatie waarmee hijzelf of anderen hun voordeel kunnen doen.

Paragraaf 4. Omgang met geschenken en uitnodigingen

Wettelijk kader

Afleggen eed of belofte

De eed of belofte die het raadslid op grond van artikel 14 van de Gemeentewet moet afleggen heeft onder meer betrekking op het geven, aannemen of beloven van giften, gunsten of geschenken. Zie voor de wetstekst inzake de eed of belofte het wettelijk kader onder 2 voor de bepalingen ter voorkoming van belangenverstremming.

Artikel 4.1 Geschenken

In de gedragscode is uitgangspunt dat geschenken, faciliteiten en diensten niet worden geaccepteerd als hiermee de onafhankelijke positie van het raadslid kan worden beïnvloed. Dat is in ieder geval aan de orde in onderhandelingsituaties.

Is daarvan geen sprake dan kunnen om praktische redenen incidentele kleine geschenken (met een geschatte waarde van € 50,- of minder) door het raadslid worden aanvaard, echter nooit op het huisadres. Duurdere geschenken worden niet aanvaard. Zij worden teruggestuurd of eigendom van de gemeente die zorgt voor een goede bestemming van het geschenk. In een openbaar register wordt opgenomen welke geschenken van meer dan € 50,- de gemeente heeft aanvaard en welke bestemming daaraan is gegeven.

Artikelen 4.2 Lunches, diners, recepties en 4.3 Excursies, evenementen of buitenlandse reizen

Het raadslid legt dit voornemen ter bespreking voor aan het fractievoorzittersoverleg en verschaft daarbij informatie over het doel van de reis, de bestemming en de duur van de reis, de samenstelling van het gezelschap, de geraamde kosten en voor wiens rekening de kosten komen.

Het gaat hier om excursies, evenementen en buitenlandse reizen die betrokkene als raadslid aanvaardt. Excursies, evenementen en buitenlandse reizen in de hoedanigheid van lid van een politieke partij of als privépersoon vallen hier dus niet onder.

Bij de artikelen 4.2 en 4.3 dienen eveneens als afwegingskader de motieven van de uitnodigende partij beoordeeld te worden. Het kan en mag er niet om gaan de onafhankelijke positie van raadsleden te beïnvloeden.

Paragraaf 5. Gebruik van voorzieningen van de gemeente

Wettelijk kader

Procedure van declaratie

Er zijn voor raadsleden voorschriften opgenomen in de gemeentelijke rechtspositieverordening over de wijze van declaratie (inclusief het overleggen van bewijsstukken) van vooruit betaalde (zakelijke) kosten en over rechtstreekse facturering van (zakelijke) kosten.

Artikel 5.1 Administratie uitgaven

De gemeentelijke rechtspositieverordening bevat regels rondom het declareren van gemaakte kosten. Aan raadsleden worden rechtspositionele voorzieningen, vergoedingen en andere verstrekkingen geboden die een goed functioneren van de volksvertegenwoordigers mogelijk maken.

Artikel 5.2 Declareren

De gemeente verstrekt diverse vergoedingen en voorzieningen aan raadsleden. Ook organiseert de gemeente bijeenkomsten en scholing voor raadsleden. Dubbele declaraties moeten worden voorkomen.

Artikel 5.3 Eigen bate

Stelregel is dat privégebruik van gemeentelijke voorzieningen niet is toegestaan. Wel hebben organisaties mogelijk een specifieke regeling die privégebruik van bedrijfsmiddelen reguleert, zoals privégebruik van een mobiele telefoon.

Paragraaf 6. Uitvoering gedragscode

Artikel 6.1 Interpretatie en uitvoering

De gemeenteraad is het hoogste bestuursorgaan en als zodanig verantwoordelijk voor de inhoud van de gedragscode. *De regeling dat in gevallen waarin de gedragscode niet voorziet of waarin de toepassing niet eenduidig is afstemming plaatsvindt in het fractievoorzittersoverleg zorgt voor een slagvaardiger optreden dan wanneer dit in de plenaire raadsvergadering aan de orde moet komen. Uiteraard beslist de raad over het al dan niet aanpassen van de gedragscode.*

Artikel 6.2 Protocol

De Gemeentewet verplicht de gemeenteraad om voor zichzelf en voor de bestuurders een gedragscode vast te stellen. Aanvullend op de wettelijke regels die gelden voor politieke ambtsdragers bevat de gedragscode een aantal materiële normen waaraan de politieke ambtsdragers zich committeren.

De burgemeester *heeft sinds* de herziening van de Gemeentewet *per 1 februari 2016* de wettelijke taak om de bestuurlijke integriteit van zijn of haar gemeente te bevorderen. Hiermee is de verantwoordelijkheid voor de portefeuille 'integriteit' duidelijk belegd. De wettelijke bepalingen bieden de ruimte om naar gelang de situatie handelend op te treden, waarbij niet alleen gedacht moet worden aan het optreden bij incidenten.

Belangrijk onderdeel is ook de preventie: ervoor te zorgen dat integriteit en integriteitsbewustzijn in de bestuurlijke gremia een plek krijgen en daarbij afspraken te maken over een regelmatige bespreking van het thema integriteit, zowel in de volksvertegenwoordiging als met het bestuur. De burgemeester *staat* hier niet alleen voor. *De griffier speelt hier in relatie tot de gemeenteraad eveneens een belangrijke rol in. Het is wenselijk dat de gemeenteraad met de burgemeester nadere afspraken maakt over de werkwijze die wordt gevolgd ingeval zich een incident of een vermoeden van een integriteitsschending voordoet. Deze werkwijze is vastgelegd in het "Protocol bestuurlijke integriteit".* Een dergelijk protocol geeft houvast en rust op het moment dat er gehandeld dient te worden.

Al deze processuele en procedurele afspraken maken onderdeel uit van de gedragscode. De onderwerpen, genoemd in artikel 6.2, eerste lid, zijn niet uitputtend.

Paragraaf 7. Citeertitel en inwerkingtreding

Deze paragraaf heeft geen nadere toelichting.